

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

المملكة العربية السعودية

وزارة التعليم العالي

جامعة أم القرى

مكتبة الملك عبدالله بن عبدالعزيز الجامعية

قسم المخطوطات

بداية المصطلحات

معه رساله معموله فی علم القافیه لولایا ابن کمال پاشا سیره انه فی العقیق پاشا
بورسایه که اصول علم قافیه ده بر قاج نقیول کافیه بی شمل در اصل مقاله دخول و قوف در بر مقدمه تک تقریر و تحریر
که وصول کرده و حصول مراد و احوال و قوف در اول مقدمه بود که بیان اولوز معرفت قافیه تک تقریر
و در هر حرف روی تک که طرف شده واقع اولوز و سایر حرف تک که طرف صنایع بدایع در بی روی در معرفت اول
سبب و در مذکور و تک تعلیمی تعلیم اولندی و اصطلاح شعرا و روی شول حرف در کم شعر مقایله اکانست
ایدر لفظ الا قافیه و بیتمیه این فارض در هر صاحب شمل که بوفده کامل و مکمل کبر عمل قافیه ده ترتیب اولوی
مقاله تک مقدمه سنده گفته اند که قافیه حرف رویست در فصل ثانی سنده روی از روی اصطلاح حرف آخر باشد
از نفس کله که قافیه است بمشابهتی که اگر آن حرف راقع کنند معنی مستقیم مانند تصدیقه بر روی مبنی باشد
و نسبتش بویا کنند چنانکه گویند تصدیقه لامی و دال مائش بیت نظام یافت باقیال شاه کار جهان
جهان جو باغ جهان شد بدولت سلطان و نون جهان و سلطان بنای است که اگر حرف کس معنی شمل شود
کلامین سنده اختلاف بین اولوز و تصدیقه چه بر سینه نام حجت بوقر اما کلام اوله و وجه غلط بود که قافیه
روی گاه مخد گاه مختلف اولوز ثانی اولی دن جو اولوز نته که بیان آتیدن جهان اوله که در کلام آخره
خلف بود آن ظاهر اولوز که شعر بانی یا نادره حرف روی تک حذی فراتر باقی حرف و در معنای دالات
شلا کباب و با و شاه بدن ثانی در سنای و با و شاه بدن یا حرف است در مقاله احتمال طاری اولوز سایر حرف
عبارت حلیه ذلالت حلیه دن حاری اولوز عبد الرحمن جامی که جای شعری های اولان فضلی اما ملک بیامیز
علم قافیه ده تسوید و تجدید بیلد و رساله ده قافیه تم یافته ایدر ده بدانکه قافیه در حرف شعری هم عبارتست
از تمام آنچه تکرار آن در آخر جمیع ابیات واجب باشد یا سخن بشرط آنکه مستقل باشد در تلفظ بلکه حرف کله باشد
یا غیره حرف روی تم یافته ایدر روی آخرین حرف اصلیت انقافیه یا آنچه بمنزله آن باشد چون لام درین بیت
بیت در لزل نقش تو بر خسته کل دیده دل و دید بای دل دیوانه نورفت بکل صاحب نظر صایه بخنی کله
که آخر شعره مکر اولین حرفی حد قافیه دن اخراج اند که تصدیقه روی آخرین قطعا حرف قافیه در در یک معقول
و مقبول دکل در ذمیر اول تقدیر چه گاه اولوز روی قافیه دن حرف اولوز بلکه حرف واحد بر اعتبار روی بر اعتبار
قافیه اولوز بیت منقولده واقع اولان لام کی نته که بیان اوله که در روی تک جمله مذکور اولان کلام
غیر مکرر یا قافیه تک جمله اخراج ایتوب اخراجه واقع اولان کله تک تامنه قافیه و بنا بر اصله موافق
و مطابق در کلام نورده بر خطا دانی بود که قافیه ده تلفظده عدم استتقال شرط آنکه تصدیقه حرف روی
قافیه دن جو اولوز در یک حال مالاز ذمیر ابو معالک مقتضای بعضی کلمه استتقال اولی در مثلا در بر قافیه
اولوز اول کلام مقتضای تلفظده مستقل در بوقافیه تعلیمی بعضی کلام وارد در جمله ذکر اولوز باذن
الله تع فیصل قافیه ایکی قسم مراد است که هر بیتیک حقیقت آخر ک حقیقتنه مخالف در لاجرم مقدم دریم

۳۱

او در باند تفکیک حقیقتین تعلیم و تعلیم اولی و آخری کور لای عرف شعرا ده قافیه دو کلمه در کلام نوزون منقسم در
ایکی قسم بر قسمی قافیه ثانیه در که ششم آنست که قافی اولوز روی ایله اولوزده ششمه لولان قافیه تک و قسمی مراد
شروط اولوز که حذری ده اعتبار و نشتر آگاه اولین گاه اولوز حذری اولوزده ششمه لولان قافیه تک و قسمی مراد
ساکن اولوز بنای تک اولوزده قافیه لانه روی دن عبارت اولوز باقی تک که سنده آغاز و شرط ایله اما قافیه ده که
حرفک اتحادیه معتبر دکل در حسی اولوزده اتحاد اوله که سنده اختلاف اوله قافیه صحیح اولوز بر عکس اوله قافیه
صحیح اولوز مثلا کلمه کل قافیه اولوز کلمه کل قافیه اولوز و اگر روی تک ما قافیه ساکن اولوز سه اول حرف
ساکن دانی قافیه لانه ده معتبر در بوقدر چه اول ساکنک ما قافیه کی حرکت ده اتحاد شرط اولوز مکرر حرف ساکن
که حرف و حرف ناولسون که حرف و حرف قید دن اولسون نه کند تک اختلافی جایز درونه ما قافیه ده که حرفک
مثلا خیرله سیر قافیه اولوز خیرله سیر قافیه اولوز برغم ایله برغم طهره قافیه اولوز برغم ایله برغم
طهره قافیه اولوز مکرر کلمه قافیه اولوز اول وقت اختلاف جایز در بی ایله و بی کلمه که فردوسی تک
بو سینه و اتحاد اولوز در بیت چه گفت آن خداوند تیریل و بی خداوند او خداوند بی و اگر روی تک ما
قبله ساکن اولوز سه اول ساکنک نه نفسنده و ما قافیه که سنده اتحاد شرط مثلا ماخت ایله ساخت کی سخته
سخته قافیه اولوز ما قافیه که سنده اختلاف فراتر مثلا از سخته ایله سخته قافیه اولوز و اگر روی تک اولوز
قافیه لانه یا لکر روی دن عبارت اولوز که سنده اتحاد شرط مثلا قری به لشکر قافیه اولوز قری یا قافیه اولوز
بوقدر چه روی تک ما قافیه اولوز حرف و حرکت اعتبار اولوز اما حرف وصل لخی اولوز یا حذری تک اولوز نته که
مفصل ایسان اولوز که در ان شاء الله تع به تفصیل دن ظاهر اولوز که قافیه تک تمام لانه می ایکی جنبه ایشان
بر قسمی بیط که لکوز حرف و بیاد عبارت در بر قسمی دانی حرف که روی ایله ما قافیه که حرف ساکنک جمله سندان
بنا بر تذکر بو سندان متبیین اولوز که روی بیطاطا حرف قافیه در در یک صحیح دکل در کلمه قافیه تعلیم اولوز تکراری لازم
اولیان حرف قافیه ده داخل اعتبار اولوز نته که سا با اشارت اولوز در قسم آخری قافیه طهره در
سایه بیان اولوز قدر لازم دن زیاده قافیه ده اعتباری شاعرک انرا سید اولوز که کند و منظم انفس اولوز
قافیه ده اول زیاده تک رعایتی لازم دکل یا اول سبب دن بوقسم قافیه طهره و صفی ایله تصدیقه اولوز تعریف
قافیه تکرار واجب یا مستحسن درین اصابت انفس قافیه تک بو سنده شامل اولوز دی واجب قافیه
عبد الرحمن جامی تک کلامنده اول تعلیم سینه من غیر رام قبیلند در ذمیر اکندی قافیه تک ایکی به انقسامند قافیه
رساله مذکورده سی قافیه طهره تک بیانندن حالی در ستم حرف چیست زیاده سی که بو قافیه لانه جامه و جان
اوجانه حرجانه ارز جانه بشیخی بعضی اشعارنده الزام انفس اولوز قبیلند در حرف بانگ زیاده سیدر بوقافیه
از بر جنبه بر بولوز و سیر اول قبیلند در حرف لاکت زیاده سیده که بو شعوره نظم مسک ایله زنی انلاکه که حرف
لش ایشان مسک زلفندن اولوزده قوف و اشارت شش دوستک سستی قفا کور سندن ای کوزنده مسک بلامکم

اوله يستعمل في اول وضع حبيبه ولدغذون او تربي الطائفة جنس فخرى سندن كه او نزه من برسي سيقل وضع
 شخصي حبيبه استعمال ونور في درجه سي بونك ادني اولوب ميويون اولوغذنه خلافة مجال اوله فيا شايكاني
 ابطادون فرقا ايتوبيلول جنسك فخرى سندن اولاني بوجنسك جاني سندن عدلايدون بعدا رجن حامي كبي
 اصابت اتمش در قانیه نك برجنس عيبي و في واردر كه بونك اهل كاستم عرض اولمش در اول عيب حرف
 مشدول تخفني جمع اتك في ننه كه جاني اتش مرزوبويت ده كه سلسله الذميتام كتابنده كتورش در بيت
 مرجه از بوستان بي خواست كه مرچه شاخ قبول بجز خواست و دال رومش در دوران بي خرد تخف در قانیه
 برجنس عيبيه در في اهل فن عيويون عدلاتمش مرزوبويت عرض در فصل معيوبه وساله قانیه
 اولدغذون رديف در في منقسم در زردنك معيوي اولدر كه معني ده اختلاف اولدغذون ننه كه شيخي در رديف
 قصيده سنك مطلقه در كتاب اتش در بيت صبحم مظهره كيم طرا ايدر دور آني دره ساقيان زرين قرح

- صونا كيم فرج دوراني دره • كل رديف غلذده و في اركاب ايد و بدر بيت
- شبيخه كلسك نوله اي مدعي • عاشقم كشي كلر سنده كل
- وجه عيب بودر كه معني ده اختلاف او بيجي حذر رديفون
- جفر خد قانیه داخل اولور شعر در ف
- ايكن ذوالقائمان اولور
- والله اعلم والحكم

سند رساله معموله فرغويه في علم الطب لولا ما ابن كمال باشا ستره الله في العقبه ما يش
 اعلم ان الطب صناعة يتخير فيها الانسان تدر يخط صحت بدن اللسان وازاله امر اضمه والي سندا و شيب
 وجالينوس وغيرهم من افلا سفة والاطباء اليونانيين في تعريف الطب فقال بقراط في اول كتابه المتني
 بنص قول بقراط العرقي والصناعة طويلة فبعضي بالصناعة الطب على هذا كان ما نقله جالينوس من كلمات افلا سفة
 والاطباء اليونانيين في كتابه الذي صنفه في الحذر و في مجال بان جزئي الطب بصناعات بل صانع واحد فلما يعلم
 حقيقة العلم والحق في العمل والحق في الصناعة والطب فان اللدروس الطب تدر يخط صحت وازالة الامراض وذلك
 لما يكون بالترتيب في الالبسة الضرورية والادوية واعمال اليد فيكون الطب صناعة وآلات التحاليل و

الطب صناعة

الطب صناعة

ح

واجراحي كثيرة فاما ان يستعمل الالبسة كيف لا يكون صناعة وكون العملية صناعة لا ينقص في فضل الطب شرف
 لان فضل كل واحد من العلوم والصناعات وشرفها انما يكون بحسب فضل موضوعه وشرفه وتفضل موضوعه في شرفه
 بين معلوم ثم اعلم ان الطب جزان احد ما نظريا والاخر عملي وتسمى الاول بالنظر لان ما يليه انما يفيد
 العمل فقط فلهذا ليس فيه البيان كيفية التدبير والعمل وان لم يكن العمل بدون معرفتها وسيلان في بالعلمي لان
 تفيد البيان كيفية التدبير والعمل في اجزاء النظرية اربعة اجزاء الاول في الامور الطبيعية وهي سبعة وهي العناصر و
 المراتج والاخلط والاعضاء والقوى والادوية والالتعال فحصل في العناصر اربعة الخصال سفة اليونانيين ستمونا
 اسقطت وعرفوا بانها اجسام بسيطة هي اجزاء اولية لما يكون منها واخر الاخر يخللها بها لفظ اسقطت
 معرفة وهي اربعة الارض والماء والهواء والنار اما الارض فهي باردة يابسة واما الماء فهو بارد رطب واما الهواء فهو حار
 رطب واما النار فهي حارة يابسة فاما برودة الارض فالماء فمخسنة مبركة تحس الحرارة لانها ثقيلان وعلية النقل
 انما هي البرودة فاذا اجتمعا باردين والارض اقل فاذا هي برودة واما حارة الهواء وان رطبا فلهما خفيفان وعلية الخفة
 انما هي الحرارة فاذا اجتمعا حاران فالارض اقل فاذا هي حارة واما يوسنة الارض رطوبه الماء فلهما ثقيلان والارض
 الباردة المركبة منها بعضها يابسة وبعضها رطبة وتجدر في الجسم اليابسة الاجزاء الارضية غالبه والارضية
 وتجدر في الجسم الرطبة الاجزاء المائية غالبه على الاجزاء الارضية فلهذا يوسنة تلك الاجسام يوسنة ان لا يها
 لا توجد بدون الحرارة فاذا هي يوسنة الارض وكذلك لبيت رطوبه تلك الاجسام رطوبه الهواء لانها لا توجد بدون
 الحرارة فاذا هي رطوبه الماء واذ كان اجسام مركبة لعلية الاجزاء الارضية فيه باردا يابسا فاجسام البسيطة الذي
 ليس فيه غير اجزاء الارض اولي ان يكون باردا يابسا بل هو بارد و ليس من المركب وكذلك اذا كان اجسام مركبة لعلية
 الاجزاء المائية فيه باردا رطبا فاجسام البسيطة الذي ليس فيه غير اجزاء الماء اولي ان يكون باردا رطبا بل هو بارد
 وارطب واما رطوبه الهواء و يوسنة النار فلها ما تجدر الاجسام احارة المركبة بعضها رطبة وبعضها يابسة وتجدر الاجسام
 احارة اليابسة اشدة حرارة من الاجسام الحارة الرطبة فقد علمت ان النار حار من الجو ولو فاذا هي يوسنة المقادير بالاجسام
 يوسنة الارض لانها تاتبع الارض فلما توجد بدون البرودة فاذا هي يوسنة النار تاتبع النار فكانت ان يابسة والرطوبة
 الحارة للجسم الذي كانت حارته دون حرارة النار فكانت للهواء رطبا فاذا هي يوسنة اجسام المركبة لعلية
 الاجزاء الهوائية في حار رطبا فاجسام البسيطة الذي ليس فيه غير اجزاء الهواء اولي ان يكون حار رطبا بل هو حار
 من المركب وكذلك اذا كان اجسام المركبة لعلية الاجزاء النارية فيه حارا يابسا فاجسام البسيطة الذي ليس فيه غير
 اجزاء النار اولي ان يكون حارا يابسا بل هو حار و ليس من المركب فالاستدلال بقول الارض الاشكال وعرضها
 لها على كونها يابسا باطل لان كثير من الاجسام لا يقبل الاشكال ولا يغيرها الا بغير ذلك كالمطبخ والقرع
 والقناد والنباتات الرطبة واجسام الرطبة وكذلك الاستدلال بسهولة قبول الماء والهواء والاشكال سهولة قبولها
 على كونها رطبا باطل ايضا لان كثير من الاجسام لا يقبل الاشكال ولا يغيرها الا بغير ذلك كالمطبخ والقرع والاشكال

التدبير

شدة

فيسر

فيسر

العلم

